

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- א. אבל היין והדם והעצים והקמרת אין טעונין מלח 2
- ב. אברים שצלאן והעלן אין בהם משום לריח ניהוח 3
- ג. דם שבישלו אינו עובר עליו 3
- ד. שהמחה את החלב וגמעו חייב 4
- ה. כאן שהקפה בחמה ... בחמה הדר ... הואיל ונדרחה ידחה ... כאן בחטאות החיצוניות ... [והאי] בר לקיחה ונתינה הוא בחטאות הפנימיות ואכלו פטור וטבל והזה אמר רחמנא והאי לאו בר טבילה והואה הוא 4
- ו. הדם והדיו והדבש והחלב יבשין חוצצין לחין אינן חוצצין לא קשיא הא דסריך הא דלא סריך 5
- ז. תמלח ... במלח ולא תשבית מלח הבא מלח שאינה שובתת ואיזו זו מלח סדומית ... לא מצא ... שמביא מלח איסתרוקנית ... כיצד הוא עושה מביא האבר ונותן עליו מלח וחוזר והופכו ונותן עליו מלח ומעלהו 6
- ח. תקריב ואפילו בשבת ... ואפילו בטומאה 8
- ט. וכן לקדירה 9
- י. מלח שעל גבי האבר מועלין בו שע"ג הכבש ושבראשו של מזבח אין מועלין בו 11
- יא. על המלח ועל העצים שיהו הכהנים נאותין בהן ... לקרבנם אבל לאכילה לא 11
- יב. בשלשה מקומות המלח נתונה בלשכת המלח ועל גבי הכבש ובראשו של מזבח בלשכת המלח ששם מולחין עורות קדשים על גבי הכבש ששם מולחים את האברים בראשו של מזבח ששם מולחין הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים ועולת העוף 11
- יג. חולין פשיטא מאי בעו התם 12
- יד. שיאכלו עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת על השובע 12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

- טו. מלח דקדשים לא יהיבין להו..... 13
- טז. מה עצים משל ציבור אף מלח משל ציבור..... 13
- יז. כל כהן שאינו שוקל חוטא..... 14

דף כא.

א. אבל היין והדם והעצים והקטרת אין טעונין מלח

כבר התבאר לעיל דף כ. שאין לך דבר שקרב למזבח בלא מלח חוץ מיין הנסכים הבא עם הקרבן¹ והדם והעצים² ואפילו התנדב עצים למזבח³ ודבר זה קבלה ואין לו מקרא לסמוך עליו (רמב"ם איסורי המזבח פ"ה הי"א מנ"ח ק"ח אות ג)

י"א⁴ שהקטרת חייבת במליחה והיא בכלל לאו זה דמליחה, וי"א⁵ דאין הקטרת בכלל לאו זה.

¹ כך פירש בכס"מ פט"ז מהל' מעשה הקרבנות הי"ד כדי שלא יסתור את מה שכתב הרמב"ם שם דאף היין צריך מלח דהתם איירי בפני עצמו דהיינו מנחת נסכים והכא איירי בבא על הקרבן ובאמת אין החילוק מובן, דכמו דאתמעט יין של נסכים ממלח מחמת שאין אחרים באין לה הובה ואינו עולה לאישים, עיין בנמרא שם כ ע"א, א"כ ביין הבא בפני עצמו ג"כ כיון דמנסכו לשיתיין ואינו עולה לאישים למה צריך מלח דאתמעט ג"כ מהא דמבואר בש"ס שם יין נסכים, ועמד בזה הלחם משנה שם, אך עכ"פ כיון דהר"מ פוסק בן ודאי יצא לו מאיזה מקום (מנ"ח ק"ח אות ה)

² וכן המים של ניסוך המים בהג א"צ מלח (מנ"ח שם)

³ שהעצים שאין צריכים מלח, לא מיירי בעצי המערכה דשורפין בה הקרבנות, שודאי אין צריכים מלח דהעצים אינם קרבן, אך מיירי במי שהתנדב עצים דמביא עצים עיין ש"ס (מנחות ק"ו ע"ב) ורמב"ם פט"ז ממעשה הקרבנות הי"ג דאינו טעון מלח (מנ"ח שם)

⁴ רדב"ן ולח"מ איסורי מזבח שם הי"א ומ"מ יצא במלח שהיו נותנים בשעת עשיה שהיו נותנים מלח סדומית. ונראה פשוט אם קטרת צריכה מלח קטרת של יום הכיפורים דנקטרת לפני ולפנים ג"כ צריכה מלח דאין חילוק, כן נראה פשוט מנ"ח שם אות ד ועיין זבת תודה יא. שהביא בזה פלוגתא בין הראשונים דלפסקי התוס' נותנים המחל בשעת ההקטרה ובכל בו כתב דמלח סדומים שנותנים בעשיית הקטרת הוא מדין מליחת הקטרת וכתב דדעת הרמב"ם לא ברירא.

⁵ כס"מ שם בדעת הרמב"ם ולפ"ו לא היה המלח סדומית הנוכר בפיתום הקטרת בברייתא כריתות ו ע"א מפני המצוה של מלח רק שהיה יפה לקטרת מנ"ח שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ב. אברים שצלאן והעלן אין בהם משום לריח ניחוח

כשמנתח⁶ איברי העולה מוליכין את כל הנתחים לכבש ומולחין אותם שם, ואחר כך מעלין כל האיברים לראש המזבח,⁷ וזורק כל האיברים על האש⁸, ואיברים שצלאן ואחר כך העלן למזבח אין בהם משום ריח ניחוח.

ג. דם שבישלו אינו עובר עליו

י"א⁹ שדם בהמה חיה או עוף שבישלו לא יצא מתורת דם ואם הזה ממנו נחשב הזאה¹⁰ וכן דם שפירש ע"י הבישול או מליחה אסור מדאורייתא

⁶ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ו הלכה ד

⁷ ומסיר גיד הנשה בראש המזבח ומשליכו על גבי הדשן שבאמצע המזבח

⁸ שנאמר הבשר והדם, כשם שהדם בזריקה כך כל הבשר בזריקה, ואחר שזורקן חוזר ועורך אותן על האש שנאמר וערך הכהן אותם. רמב"ם שם אפשר דהיינו דאמרינן פ"ב דיומא (דף כ"ד) איכא סידור איברים ודוק (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר לקמן בהל' תמידין ומוספין דין ה'). ומ"ש רבינו ואח"כ מעלין כל האיברים לראש המזבח נראה שאינו מדוקדק שהרי ההקטרה לא היתה כי אם בעומדו בסוף הכבש וכדאמרינן בפ"ו דזבחים (דף ס"ב) אומר היה רשב"י אויר יש בין כבש למזבח משום דכתיב ועשית עולותיך הבשר והדם מה דם בזריקה אף בשר בזריקה ואמר רב פפא כי דם מה דם אויר קרקע מפסיקו אף הבשר אויר קרקע מפסיקו וכבר הביא רבינו דין זה בפ"ב מה' בית הבחירה דין י"ג שכתב ואויר מעט היה מפסיק בין הכבש למזבח כדי ליתן האיברים למזבח בזריקה. הרי שהזריקה היתה מהכבש. אשר ע"כ נראה דמ"ש רבינו לראש המזבח לאו דוקא אלא קרוב לראש המזבח דהיינו בסוף הכבש ומשם היה זורק וסתם הדברים לפי שסמך על מ"ש בהל' בית הבחירה. אלא שאני תמה על מ"ש רבינו בפ"ו מהלכות תמידין דין ג' דאיברים של ר"ח נותנים על המזבח מלמעלה בין קרן לקרן במקום הלוך רגלי הכהנים. והלא לא מקיימא זריקה דבעינן שיהיה אויר קרקע מפסיק. הן אמת שדברי רבינו הם דברי הירושלמי אך אפשר דהירושלמי סובר כר"ש דאמר בפ"ו דזבחים שאני אומר עומד בצד המערכה וזורק אך כבר נדחת סברא זו התם וכמו שפסק רבינו בה' בית הבחירה וא"כ איך כתב דשל ר"ח נותנים על המזבח. וראיתי לרש"י בפ' החליל (דף נ"ד) שכתב דאיברים של ראשי חדשים נותנים היו בכבש סמוך לכרכוב המזבח למטה הימנו מעט דהיינו בחצי העליון של כבש כו'. ועיין בתיו"ט סוף שקלים והדבר צריך תלמוד. מל"מ שם

⁹ דעת רש"י בכמה מקומות וכמש"כ הכו"פ ריש סי' ס"ט והרי"ף חולין ל"ט א' וכ"ד ח"י הר"ן חולין קב א. וכ"ד הרמב"ם פ"ו ה"ו, עיי"ש בלח"מ ובב"י סי' פז בדעתו ועיי"ש בש"ך ס"ק טו ובפתיחה לפמ"ג הל' מליחה. ובשו"ת רב פעלים ו"ד כ"ה פסק דהוי דאורייתא. וכן פסק הזבחי צדק (סמ, א) אלא כתב שחכמי הישיבה פקפקו ע"ז. וכן כתבו הערך השולחן (אות א'). ובשו"ת הת"ם (יו"ד סי' ע') דהוי דאורייתא.

¹⁰ תורת הקדשים יא. אות ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

באכילה. וי"א¹¹ שיצא מתורת דם ופסול להזאה, ולענין אכילה אין איסורו אלא מדרבנן, דדם שבשלו או מולחו¹² דרבנן הוא¹³.

ד. שהמחה את החלב וגמעו חייב

האוכל כזית חלב¹⁴ מבושל, כגון שהמחה את החלב וגמעו, במזיד חייב כרת, ואם התרו בו ואכל כזית, לוקה, ואם אכל בשוגג, חייב הטאת וחצי שיעור ג"כ אסור מן התורה.

אך אם¹⁵ אינו מבושל אינו דרך הנאתו ופטור וכן אם המחה את החלב וגמעו כשהוא חם עד שנכוה גרונו ממנו הרי זה פטור.

ה. כאן שהקפה בחמה ... בחמה הדר ... הואיל ונרחה ידחה

... כאן בחטאות החיצוניות ... [והאי] בר לקיחה ונתינה

הוא בחטאות הפנימיות ואכלו פטור וטבל והזה אמר

רחמנא והאי לאו בר טבילה והזאה הוא

¹¹ תוס' חולין ק"ט א' וק"א א' ד"ה דם סה"ת סי' נ"ו; רא"ש חולין פ"ח סי' כ"ז וסי' ל"ג תוה"א להרשב"א בית ג' שער ג' בנותן כלי תחת הצלי, והביאו הטור ס"ס ע"ו; בדק הבית להרא"ה שם; סמ"ק סי' ר"ה בלב עוף, ועיי"ש במסית לפי תומו ובב"י סי' ס"ט בדעתו מפני שדם שבישלו מדרבנן; ר"ן חולין פ"ז ברישא בכבשא, ועיי"ש פ"ח בלב, ועיי"ן בצ"צ פסק"ד ריש סי' ס"ט שהקשה סתירה בר"ן וכ' שהי' העור והרוטב אינם של הר"ן. וכ"פ הרמ"א בד"מ סח י, וסמ יט, ט"ז סי' סט ס"ק כד; ש"ך סי' סט ס"ק מב ועו וסי' ע ס"ק ממ; פרי"ח סי' סט ס"ק א.

¹² שיעור המליחה, שהדם היוצא על ידי כך יקרא דם שמלחו, הוא כדי שיהיה אינו נאכל מחמת מלחו, אבל הדם היוצא על ידי מליחה מועטת אסור מן התורה

¹³ בבינת אדם אות כ"ג ס"ל "דאין כדאי להכריע וכל שומר נפשו ירחק ממנו וכו' ועל כל פנים אין להקל אלא אם כן יש עוד הרבה צדדים להקל" וברם היוצא בתחילת הבישול, כפתיחה להפמ"ג בשם בית יעקב ע"פ תוס' חולין ק"א א' ד"ה דם שבשנפלט עד שלא נתבשל הוא דאורייתא, וכ"כ ביד אברהם לשו"ע שם י, וכ"כ הפמ"ג שם להוכיח מרשב"א במשמרת הבית בענין רישא בכבשא שהדם חם ופולט אפילו לא הגיע עדיין לבישול ואסור מה"ת שאינו נקרא דם שבישלו אלא כשנתבשל כמאכל בן דרוסאי, שהוא הנקרא בישול בכל מקום, אבל כל הנפלט מהבשר קודם שהגיע לכלל בישול זה, הוא דם גמור ועוברים עליו, והביא שן דיש סוברים שכל שנפלט על ידי כלי ראשון מיד, הרי זה מדרבנן, אפילו שלא הגיע לידי שיעור בישול, וכן כשנפלט בתחילת המליחה מיד, הרי זה בכלל דם שמלחו.

¹⁴ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ז הלכה א

¹⁵ רמב"ם שם פרק יד הלכה יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וטבלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

אם הקפה את הדם בחמה לא יצא מתורת דם, וחייב באכלו.

ואם הזה ממנו בחטאות חיצוניות כשר¹⁶, כיון שראוי ליקח מן הדם הקרוש וליתן על קרנות המזבח, אבל בחטאות הפנימיות שצריך שיטבול אצבעו בהן ויזה מהן לפניו, כיון שנקרש הדם אינו ראוי לכך, ואפילו נמחה אחר כך כיון שנדחה מהזאה שוב אינו חוזר ונראה.

ו. הדם והדיו והדבש והחלב יבשין חוצצין לחין אינן חוצצין לא קשיא הא דסריך הא דלא סריך

כבר התבאר במסכת פסחים דף סה. שהדיו¹⁷, החלב והדבש והדם, יבשים, ואפילו אינם יבשים לגמרי אלא התחילו להתייבש שנדבקים במגע חוצצין לכל דבר האסור בהציצה כגון בטבילה במקוה.

אולם לחים¹⁸, אינם חוצצין. וי"א¹⁹ שאם מקפיד עליהם אף הלחים חוצצין ולפיכך בטבילת נדה יש לחשוש להם. אולם בשעת הדחק כגון שחייבת לשים טיפות באזניה קודם הטבילה, ואין עצה אחרת, יש לסמוך להקל²⁰.

¹⁶ ולמ"ד דם שבששלו לא יצא מתורת דם אם כן ה"ה אם נקפא על ידי הבישול.

¹⁷ שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדה סימן קצח סעיף טו ומסתימת המחבר משמע שדעתו כדעת התוספות בחולין כו: ד"ה הכא ובזבחים עה: ד"ה דלי שיש, שם שהמים מהלחלים דרך דבר לל ולהכי אינו חוצץ, וכן דעת הרמב"ם וא"כ גם במקפיד, לח אינו חוצץ. ועיין בבב"ל ס' קסא, א ד"ה מקפיד, דאף "שהרמ"א חשש שם לענין טבילה לדברי הרוקח והמרדכי דטעם לח הוא משום שאינה מקפדת וכאן בענייננו לענין נט"י בודאי יש להקל כדעת הרמב"ם"

¹⁸ בחזו"א נדה צד סוף ס"ק ח פשיטא ליה דה"ה שמן ועיין שו"ת להורות נתן ח"ה נ"א לגבי משחה.

¹⁹ ש"ך ס"ק יט לדעת הרמ"א סעי' יד כדעת היראים הרוקח והמרדכי ומעמם, דסבירא להו דגם בלח אין המים נכנסים, והא דבלח אינו חוצץ היינו משום דמן הסתם בדבר לח אינו מקפיד, אבל אם מקפיד חוצץ באמת אפילו במיעוטו, ולפי זה אם היה ברובו, אפילו אינו מקפיד חוצץ. ועיין במחצית השקל שם ס"ק ב ולפי זה יש כאן ג' חלוקים דבכל חד חוצץ. שאם דרך בני אדם לפעמים להקפיד עליו אפילו הם רק המעוט וגם היא לפעמים מקפדת, אף על פי שרוב פעמים אינה מקפדת וגם עתה אינה מקפדת, חוצץ. והב', אם היא אינה מקפדת ורוב בני אדם מקפדין. והג', אם רוב בני אדם אינם מקפדין והיא מקפדת. אבל אם [רק] המעוט מקפדין, אפילו בכל פעם, והיא אינה מקפדת לעולם לא הוי הציצה.

²⁰ חזו"א צד ס"ק ח וקלג ס"ק ח שהקשה על דעת המרדכי שלאו בקפידא תליא שהרי כאן איתא שאינו חוצץ בין רגלי הכהן לרצפה וודאי אינו תלוי בקפידא ועוד שרגלי הכהן הם מקום החציצה וחשוב ככולו ובכולו גם אם אינו מקפיד חוצץ וע"כ דלח אינו חוצץ מצד עצמו ולכן היקל בשעת הדחק כתוס' דלח אינו חוצץ. ועיין בכתב עת: הלכה ורפואה ה, רסב – רסח מהרב משה קליינמן, ובחוט שני על שו"ע כאן. ועיין חשק שלמה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

**ז. תמלח ... במלח ולא תשבית מלח הבא מלח שאינה
שובתת ואיזו זו מלח סדומית ... לא מצא ... שמביא מלח
איסתרונקנית ... כיצד הוא עושה מביא האבר ונותן עליו
מלח וחוזר והופכו ונותן עליו מלח ומעלהו**

מצוה למלוח²¹ בשר הקדשים יפה יפה י"א²² כמולח בשר לצלי, וי"א²³ דצריך
למולחו כמולח לקדירה, ומולחו משני צדדיו שמהפך כל אבר מצד לצד,
ומולח. ובדיעבד אפילו מלח מלח כל שהוא אפילו בגרגיר מלח אחד כשר²⁴.
ואם פרש המלח מעליו מצוה לחזור ולמלחו קודם שמקריבו²⁵.

לכתחילה מצוה²⁶ למלחו סמוך להקרבה אבל בדיעבד מועיל אם מלחו
מקודם וא"צ לחזור ולמלחו סמוך להקרבה.

שדעת המרדכי שרק לענין טבילה, דודאי אין מי המקוה נכנסין לתוך חציצת הלח שעל גופו, אבל הבא שהרגל
של הכהן עומד על הדם שעל רצפת העזרה בודאי אין הלח הוציץ כלל, דאין לו קיום ללח בין שני דברים קשים
²¹ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ה הלכה יא, חינוך קיח

²² דעת רבינו גרשום ור"ח מובא בתוס' מנחות כא ע"א ד"ה וכן לקדירה וכן דעת הרמב"ם וכ"כ ברדב"ז שם
ועיין ברבנו בחיי עה"ת שם וז"ל "במלח תמלח היה מספיק שיאמר ובכל קרבן מנחתך תתן מלח או תמלח,
ואמר במלח תמלח לבאר שצריך להיות המלח בינונית לא גסה ביותר שלא תהיה שואבת הדם, ולא דקה
יותר מדאי כי תהיה נמחית בלחות הבשר" משמע שלא יתן מלח כשיעור לקדירה שהוא שיעור ששואב הדם
אלא כשיעור לצלי ועיין שער המלך פ"ג מיו"ט ה"ד

²³ כך היא גירסת רש"י ד"ה וכן לקדירה ותוס' שם ומשמע ברש"י שהוא שיעור למטה דהיינו שא"צ לכתחילה
למלוח יותר מכך אבל רשאי אם רוצה ועיין במרדכי חולין סי' תשכ דמליחת הקרבנות אינה להוציא הדם
דהא גם מנחה שאינה אלא עיסה יש בה מליחה

²⁴ צ"ל דהיינו כשר לכתחילה להקריבו ואין צריך למלוח עוד שהרי אפילו בתפל שלא נמלח כלל אם הוקרב
כבר כשר והורצה כדלקמן ואולי כתב זה לצורך מנחה שבלא מלח פסולה אם מלח אפילו גרגיר אחד כשר
וכ"ש קרבן שאפילו בלא מלח כלל כשר וצ"ע

²⁵ לקוטי הלכות יא.

²⁶ מנ"ח שם אות ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

מצוה להביא מלח²⁷ סדומית שהוא מן הים²⁸, לא מצא מלח סדומית מביא מלח אסתרונקנית היינו מלח שחופרין מן הקרקע²⁹. ואין מולחין במי מלח³⁰.

²⁷ מנחת הינוך שם אות א

²⁸ וברש"י על התורה כאן פירש במלח, שהברית כרותה מששת ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח וכו', נראה דמלח צריך להיות ממים. ובמנחות כא ע"א מבואר גם כן דמצוה במלח שאינו שובת, (פירש"ח שמצויה בקיץ ובחורף) אך דמרבינן מקרא דבדיעבד כשר אפילו במלח מקרקע, וכן כוונת המדרש על לכתחילה, ובלאו הכי אין למדין הלכה מן אנדה

²⁹ ועיין במנחות כא ע"א והרמב"ם השמיט זה ועיין משנה למלך שם שהקשה אמאי השמיטו ועיין בחי" הגרי"ז מנחות שם וז"ל "וצ"ל דהרמב"ם סובר דמה דקתני כאן דין דלכתחילה צריך להביא מלח סדומית אינו דין במצות מליחה דלענין מצות מליחה כולן שוין אלא הדין כאן הוא כמו שיש דין דכל דבר שמביא צריך להביא מן המובחר ואשמועינן, כאן דקרא מגלה לנו דמלח סדומית שאינה שובתת נקרא מן המובחר לגבי מלח אחר, וזה כתב הרמב"ם במקום אחר (בהלכות איסורי מזבח פ"ז הל"א) דין זה שצריכין להביא מן המובחר של אותו מין וכמו"כ כאן צריך להביא מלח סדומית". אמנם לפמש"כ לעיל מהמנ"ח שמצוה לכתחילה במלח סדומית שהוא מן הים כדברי המדרש "שהברית כרותה מששת ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח" א"כ אינו מדין מצוה מן המובחר כשאר מצוות אלא דין במליחה עצמה אמנם אעפ"כ אפשר לומר כיון שבלאו הכי צריך להקריב במלח סדומית משום מצוה מן המובחר ובדיעבד אינו מעכב וזה השמיענו הרמב"ם בפ"ו א"כ אין צריך להזכיר את טעם המדרש כיון שאינו מוסיף נ"מ לדינא

³⁰ תורת הקדשים שם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

י"א³¹ שאם אין לו מלח יכול לקיים מצות מליחה בסוכר. וי"א³² שאסור, ואפשר שהעושה כן עובר משום וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטְרוּ³³ וגו'.

ח. תקריב ואפילו בשבת ... ואפילו בטומאה

מליחת הקרבן³⁴ דוחה שבת³⁵ וטומאה ומולחו יפה יפה כדרכו בחול.

³¹ כן דעת הלכות קטנות למהר"מ האגוז סי' רי"ח, דמותר למלוח קרבן עם צוקר שהוא מין מלח כי בספרי הרופאים כי צוקער הוא מלח אע"פ שהוא מתוק, וכתב אע"פ שהוא פרי כמבואר במור או"ח סי' ר"ב לענין ברכה ועובר משום וכל דבש לא תקטירו, נפקא מינה היכי דאין לו מלח אתי עשה ודחי לא תעשה דהקטרת דבש ועיין בשו"ת אבני נזר או"ח סימן תקלב שכתב עפ"ו "שהרה"ג ר' אלעזר שהי' אב"ד בפה סיפר מחותנו הגאון מליסא זצ"ל שמלח בשר עם צוקער. ואף על פי שדבריו לענין קרבן מרפסין אינרא נקוט מיהא פלגא מדבריו שכתב שצוקער למלח לכל דבר. ופה אין ספר הוזה. ורציתי להתוודע מה שנמצא בזה בספרי הרופאים ושאלתי לד"ר והכחיש כל הענין ואמר שהצוקער אינו מלח כלל. ואני שמעתי בילדותי מהרה"ג ר' משה שהי' אבד"ק לאדו שנמצא בספרי הרופאים שהוא מלח. יותר לא ידעתי בדבר זה. אולי יש ספר הלכות קטנות אתכם או תאכלו להתודע ע"י חכמי הטבע וכפי בינתי בדבר אם הוא מחמם כמו מלח או לא כן יפסקו אמנם עיין בשו"ת רב פעלים ח"ב יו"ד סי' ד וז"ל "אך באמת אין דברים שבספר הנזכר שייכי לנידון דידן, כי מליחת הבשר לאכילה הוא צריך שיפליט הדם לחוץ, וזה לא שייך אלא במלח שהוא חריף וטבעו לחמם ולהרתח הבשר, שע"ז זב הדם לחוץ, ופעולה זו לא יעשה הסוכר לא מינה ולא מקצתה, כי הוא מתוק, אך בענין הקרבן לא הוצרך המלח בו כדי להפליט הדם, אלא נרצה המלח בקרבן, מפני שהמלח טבעו להעמיד ולקיים כל דבר, ומציל הדבר מן ההפסד ורקבון, ולכן משימים אותו בקרבן להורות וללמד, שע"י הקרבן יהיה האדם מוצל מן ההפסד, ונשמתו נשמרת ונשארת קיימת לעד, וכמ"ש רבינו הרא"ה ז"ל בספר החנוך מצוה קיט ע"ש, ולכן כתיב מלח ברית, ולהכי סבר מהר"י האגוז ז"ל, שיועיל הסוכר בקרבן במקום מלח, מפני שהוא דן מסברה דנפשיה, שהסוכר טבעו להעמיד הדברים ולקיימם, וכמ"ש להדיה תשובה הסוכר הוא מלח נמור שמעמיד הדברים זמן רב וכו', וכ"כ בסו"ד המעמיד נקרא מלח ברית עולם וקיומו, הרי להדיא דן את הסוכר לענין זה דוקא, ובודאי גם הוא יודה דאין בטבעו להפליט ולחמם ולהרתח את הבשר, ולכן הוא עצמו לא כתב דין זה של סוכר לענין מליחת בשר לאכילה, שהוא דין השייך בזה"ז, אלא כתבו לענין קרבן דוקא, ובאמת גם לענין קרבן דין זה הוא חידוש, שחידשו הרב מסברה דנפשיה, ובאמת אמרו אם קבלה נקבל ואם לדין יש תשובה, אך אין אנחנו צריכין עתה להזקק לד"ז, כי הוא הלכתא למשיחא". וכעין זה נמי בדברי חיים יו"ד סי' כה

³² דעת המנ"ח שם אות יב דאע"ג דשייך לקיים בו מצוה דמליחה עכ"פ אין עשה דוחה לא תעשה שבמקדש ויש בו משום וכל דבש לא תקטירו

³³ עיין לא תעשה צח

³⁴ רדב"ז שם הי"א

³⁵ מבואר בברייתא מנחות שם, תקריב מלח אפילו בשבת ואפילו בטומאה דהוא עבודה ודחי שבת וטומאה, והרמב"ם השמיט זה ועיין משנה למלך שם. ובמשנה למלך פ"א משבת הלכה ה' הקשה, למה לי קרא דדחי שבת הא אינה מלאכה כלל דקיימא לן אין עיבוד באוכלין, ותירץ בשם מהר"י אלפאנדארי דכיון דקרבן תמיד דמוסף שבת היה כולו כליל ואינו נאכל לאו כעיבוד אוכלין דמי א"נ כיון דתיקון קרבן הוא כעיבוד דמי והמל"ם עצמו תירץ דמשכחת לה היכי דצריך למלוח העור גם כן, וגם חלק הכהנים דאוכלין העור ומולח העור (ועיין לעיל הערה ג שדבר זה תלוי במחלוקת הרשב"א והרא"ה), ובשער המלך פ"ג מיו"ט הי"ד (ד"ה ודע דמסוגיא) דחה דבריו, וכתב (בד"ה ולעיקר) דמשכחת ליה בחלבים דלאו אוכלים נמורים הם ומפורש בר"ן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ט. וכן לקדירה

טבע המלה שהוא שואב הדם הבלוע מן החתיכה ולכן הרוצה לבשל החתיכה צריך למולחה קודם לכן כדי להוציא מלחה, י"א דהמלה מוציא בכל החתיכה. וי"א דאין מוציא אלא משטחה העליון.

אסור לבשל בשר³⁶ בלא מליחה, שכשיבשל יפרוש הדם על ידי הבישול לחוץ ויחזור ונבלע בתוכו, דאף על גב דקיימא לן דדם כל זמן שלא יצא לחוץ, אף על פי שפירש מבפנים ממקום למקום מותר, מכל מקום כיון שכבר יצא פעם אחת לחוץ אסור, ולכן אסור לאכול בשר עד שימלחנו יפה יפה³⁷

צריך להדיח³⁸ הבשר קודם מליחה י"א³⁹ דטעם הדחה כדי להעביר הלכלוך שעליו שלא יעכב מלהוציא ולכן הדחת הבשר לכתחלה, יזהר לשרותו נגד חצי שעה⁴⁰ ולהדיחו היטב במי השרייה⁴¹, גם ישפשף בידיים היטב במקומות שנראה שם דם וכש"כ דם שנצטר על ידי מכה בחלל העופות, ובמקום השחיטה, צריך שפשוף היטב, להסיר הדם ולא די בהדחה ושרייה לבד, ואחר השפשוף ידחוחו במים נקיים.

אחר שרייה⁴² והדחה במים, ימתין מעט כדי שיטפטפו המים קודם המליחה, כדי שלא ימס המלה במים, ולא יוציא דם ולא ימתין עד שיתנגב לגמרי, דאז לא ימס המלה, ולא יוציא דם.

ביצה (ה' ע"ב מדפי הרי"ף) בשיטת הש"ס דאין מולחין את החלבים דהוי מלאכה דאורייתא משום מעבד מנ"ח שם אות ב

³⁶ חכמ"א כלל ל' סעי' א'

³⁷ ואם נתבשל בלא מליחה עיין סי' ס"ט י"א פרטי הדינים בזה

³⁸ חכמ"א כלל ל' סעי' ב'

³⁹ דעת המרדכי מובא בש"ך ס"ק א' ובמ"ז ס"ק א' מובא טעם רא"ה – כדי להעביר את הדם שנתייבש מעל פני הבשר, משום שאין המלה מפליט אלא את הדם הבלוע (שהוא לח) ויש לחוש שמא לאחר שינוח הבשר מלפלוש את הדם, יותך הדם שע"פ הבשר וייבלע בבשר.

⁴⁰ ויזהר מאד לא לשרותו מעת לעת דאם יעשה כן ייאסר הבשר והכלי דכבוש כמבואר ברמ"א ואכמ"ל

⁴¹ דהרמ"א חשש לכל הטעמים לחומרא לכתחילה

⁴² רמ"א יו"ד סעי' א'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ימלח הבשר⁴³ במלח בינוני, ולא במלח דק כקמח שנבלע בבשר, ולא מפליט ולא במלח גסה, יותר ממי הים משום שאחר שימלח צד אחד, ויהפוך הבשר למלחו מצד השני, יפול מהצד שמלח.

יפזר על הבשר⁴⁴ מלח בכל הצדדים, שלא ישאר מקום בלי מלח, לכן אחר שמולח מצד זה, הופכו לצד השני, ומולח וידייק שיהיה כ"ב מלח שלא יהא נאכל מחמת מלחו.

בדיעבד⁴⁵ שלא נמלח בכל מקום⁴⁶, כיון שמלח באופן שאין הבשר נאכל מחמת מלחו, מותר לכן על חתיכה עבה, יפזר יותר מלח, שהמלח יקלקל טעם הבשר אם מלח חתיכה מכל צד, ובתוך שיעור מליחה, חתכה לשנים, יחזור להדיח במקום שחתך, ולמלוח שם⁴⁷.

עופות צריך⁴⁸ לפותחם קודם המליחה, ויוציא מהם האברים הפנימיים ושאר מעיים, והכבד והריאה וישרם וימלחם כדין, בכל הצדדים יידקדק שיקרע העופות מצד א' כולו או רובו, ולא די בנקב קטן, אף שיכול להוציא האברים, דבזה לא יכול למלוח יפה מבפנים וצד הפנימי יניח לצד מטה, כדי שיהיה יותר קל לזוב שם הדם.

המנהג ששיעור⁴⁹ שהיה במלח אחר שנמלח, שעה שלימה [60 דקות], ואין לשנות ומתחילים לחשוב השעה אחר שנמלח מכל הצדדים, רמ"א סעי' ו'

ומדינא הוא⁵⁰ כדי הילוך מיל, והוא שלישית שעה בקירוב היינו פחות חלק ל' שהוא 18 דקות⁵¹ והרבה פוסקים סוברים שהוא ב' חומשי שעה, היינו 24 דקות⁵², וכן יש להחמיר.

דף כא:

⁴³ שו"ע ונו"כ יו"ד ס"ג

⁴⁴ שו"ע ונו"כ ש"ס ד

⁴⁵ שם וביד יהודה פירוש הקצר ס"ק כ"ט

⁴⁶ ואם מלח רק מצד אחד הוא מחל' הרמ"א והמחבר ואכמ"ל

⁴⁷ כף החיים ס"ק ע"ג בשם המשב"ז ס"ק י"ג

⁴⁸ פמ"ג משב"ז ס"ק י"ג וחכמ"א שם סעי' ה'

⁴⁹ רמ"א שם ו

⁵⁰ שם

⁵¹ פמ"ג שפ"ד ס"ק כ"ה

⁵² יד יהודה בפירוש הקצר ס"ק מ"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

**י. מלח שעל גבי האבר מועלין בו שע"ג הכבש ושבראשו של
מזבח אין מועלין בו**

מלח שעל⁵³ גבי האבר מועלין בו, שעל גבי הכבש שנופל כשמולחין את האברים, ושעל ראש המזבח שנופל שם כשמולחין את הקומץ, אין מועלין בו דשוב אינו ראוי⁵⁴, אך אסור להנות ממנו⁵⁵.

**יא. על המלח ועל העצים שיהו הכהנים נאותין בהן ... לקרבנם
אבל לאכילה לא**

תנאי בית⁵⁶ דין שיהיו הכהנים נאותין במלח ובעצים באכילת קרבנות קדשי הקדשים שאוכלין בחלקן בעזרה⁵⁷ מה שהיו צריכים לאכילת קרבנם מלח ועצים לבישול⁵⁸.

**יב. בשלשה מקומות המלח נתונה בלשכת המלח ועל גבי
הכבש ובראשו של מזבח בלשכת המלח ששם מולחין
עורות קדשים על גבי הכבש ששם מולחים את האברים
בראשו של מזבח ששם מולחין הקומץ והלבונה והקטורת
ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים ועולת העוף**

⁵³ רמב"ם הלכות מעילה פרק ח הלכה ז

⁵⁴ כס"מ מרש"י בסוגיא ועיין הר המוריה

⁵⁵ הר המוריה שם

⁵⁶ רמב"ם הלכות מעילה פרק ח הלכה ו

⁵⁷ מל"מ שם

⁵⁸ תורת הקדשים שם כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בשלשה מקומות⁵⁹ היה מונה המלח בלשכת המלח ועל גבי הכבש ובראשו של מזבח⁶⁰ בלשכת המלח⁶¹ למליחת עורות הקדשים והיו נוטלין משם המלח ומולחים העורות בלשכת הפרוה ועל גבי הכבש ושם היו מולחין האיברים ובראשו של מזבח ושם היו מולחין הקומץ והלבונה ומנחות הנשרפות⁶² ועולת העוף.

יג. חולין פשיטא מאי בעו התם

מה שהתבאר לעיל שתנאי בית⁶³ דין שיהיו הכהנים ניאותין מה שהיו צריכים לאכילת קרבנם מלח ועצים לבישול י"א שזהו רק בקדשי הקדשים שאוכלין בחלקן בעזרה אך לאכילת קדשים⁶⁴ קלים חוץ לעזרה לא. וי"א⁶⁵ שאף בהם התנו.

יד. שיאכלו עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת על השובע

⁵⁹ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ה הלכה יג
⁶⁰ "ובראשו של מזבח, היינו בקרן דרומית מערבית (כן הוא בתוספתא), וצ"ע כיון דעולת העוף מספגה במלח והיא נעשית בקרן דרומית מזרחית א"כ כשהולך למולחה צריך לסבב כל המזבח דהא פונים לימין, וכן כשהולך מקרן דרומית מערבית וצריך לפנות לקרן מזרחית נ"כ פונים דרך ימין, וא"כ צריך תמיד לסבב את המזבח וא"כ למה היה ניתן על דרומית מערבית, וצ"ע." (חי' הגרי"ז שם כא ע"ב ד"ה בגמ' בנ' מקומות המלח)
⁶¹ כך פירשו בלח"מ ובמהר"י קורקוס שם ע"פ תוס' מנחות שם דבשלשה מקומות היה מוצנע ובארבעה מקומות היו מולחין שבשלשכת המלח היו רק מצניעין ולא היו מולחין שם אלא בלשכת הפרוה ובראש המזבח וע"ג הכבש היו גם מצניעין המלח וגם מולחין
⁶² וכלל בזה מנחת הכהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים רדב"ז שם הי"ג ועיי"ש שהקשה אמאי לא הזכיר הרמב"ם שהיו מולחים הקטורת על גבי המזבח ותיירץ שזה נהגו רק אם לא שמו בקטורת מלח בשעת פיטום ובדרך כלל היו מפטמין אותה עם מלח כדתנאי (כריתות ו ע"א) "מלח סדומית רובע" ומה שפיטמו בראש המזבח היה דוקא אם לא שמו בשעת פיטום ולא היו מפטמין ע"ג הכבש כדי שלא יתלכלך בדם האיברים וכן לא היו מפטמים סמוך להקטרה דכל מה דשהי במלח עדיף טובא ועיין במנ"ח שם אות ד וכבר התבאר לעיל שלדעת הכס"מ דעת הרמב"ם שאין הקטורת חייבת במליחה

⁶³ רמב"ם הלכות מעילה פרק ח הלכה ו
⁶⁴ מ"מ שם והכרח דין זה הוא ממאי דפריך התם חולין פשיטא מאי בעו התם והקשה אמאי לא הזכירו הרמב"ם. א"ה לכאורה אי ס"ל רבינו שהולין הנאכלין עמה אינם נאכלים בעזרה אלא בחוץ וכדעת רש"י הנוכח ליכא ראייה דכונת הגמ' כמשי"כ רש"י חולין מאי בעו הא הוי חולין בעזרה ומתיר דהו"א שכיון שאכילתם עבור קדשים ימלחם אבל קדשים קלים ודאי בכלל התנאי הוא, ועיין מרכה"מ שם שאין כאן דקדוק דהא בפה מלא דיבר רבנו ז"ל באכילה בקרבנות שאוכלין בחלקו דמשמע דוקא קדשי קדשים שאוכל בחלקו ממתנות כהונה לאפוקי קדשים קלים וכשי"כ לאפוקי אכילת חולין מה שאוכלין תחלה כדי שיהיה אכילת קדשים על השובע והתבלין הן בכלל אכילת קרבנות בחלקו.

⁶⁵ במעשה רקח כתב על דברי המל"מ מ"ש עוד שם דמאותה סוגיא יש ללמוד דבאוכל קדשים קלים חוץ לעזרה לא הותר איני רואה פשיטות זה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

היתה לכהנים אכילה⁶⁶ מועטת מהקדשים הקרבים אוכלין עמה חולין ותרומות כדי שתהיה נאכלת עם השבע, וי"א⁶⁷ שנאכלים בעזרה, וי"א שנאכלים בחוץ.

היתה להן אכילה מרובה אין אוכלין עמה חולין ותרומה כדי שלא תהיה נאכלת אכילה גסה, וכן בשירי המנחות.

טו. מלח דקדשים לא יהינן להו

על אף שתנאי בית⁶⁸ דין שיהיו הכהנים ניאותין במלח ובעצים באכילת קרבנות שאוכלין בחלקן כנוכר⁶⁹, אבל לא יתנו מלח המקדש בחולין שלהן⁷⁰.

ואף בחולין⁷¹ שאוכלים בעזרה כשאכילת הקדשים היא מועטת שאוכלין חולין תחלה כדי שתהא אכילת הקדשים על השובע והם צורך קרבן, אסור ליתן.

טז. מה עצים משל ציבור אף מלח משל ציבור

⁶⁶ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק י הלכה יא

⁶⁷ פירש"י בתמורה כג. דיאכלום מבחוץ דהא אין מכניסין בעזרה חולין והתוס' ס"ל דאוכלין בעזרה. ועיין במ"ש התוס' בפרק הקומץ (דף כ"ח) ד"ה חולין. ודברי ריהנו משמע שנאכלים בעזרה שאמר אוכלין עמה, אולם אפשר דלשון הגמ' נקיט

⁶⁸ רמב"ם הלכות מעילה פרק ח הלכה ו

⁶⁹ מל"מ שם

⁷⁰ אבל אותם התבלין של חולין הנתנים בקרבנות דשם סעיף י' כתב התוספות במנחות דנמלחים במלח של הקדש וכמו שהובא במל"מ וזה לא צריך רבינו לבאר דהוא בכלל הקרבנות וכמו שכתב התוס' או אפשר דרבינו לא שמיע ליה כלומר לא ס"ל וכתב סתם דכל החולין שלהם אינם נמלחים במלח הקדש וצ"ע. הר המוריה שם

⁷¹ מל"מ שם ותמה אמאי לא הוזכר ברמב"ם, א"ה ואי ס"ל לרמב"ם כרש"י הנ"ל שהחולין נאכלין חוץ לעזרה אם כן פשיטא שאין בהם מליחה שהרי כתב "באכילת קרבנות" ואין בהם שום שייכות קרבנות שהרי אסור להכניסם דהוי חולין בעזרה, ולהכי לא הזכירו, ועל פי זה יבואר מה שיש לתמוה דהרמב"ם כתב לאסור "לא יתנו מלח המקדש בחולין שלהן" משמע דחולין שאינו שלהם מותר והא ודאי ליכא אלא ע"כ שכיון שנאכלין חוץ לעזרה לעולם השיב שלהן וס"ל שאין מכניסים חולין לעזרה לעולם וכדעת רש"י. ועיין מעשה רקח שכתב ולענ"ד מבואר יוצא מדברי רבינו עם מ"ש אבל לא יתנו מלח המקדש בחולין שלהן דאי באוכלין חוץ לעזרה מילתא דפשיטא היא והרי יוצא ממה שהקדים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

המלח שמולחין⁷² בו כל הקרבנות משל ציבור כמו העצים ואין היחיד מביא מלח או עצים או אש לקרבנו מביתו, וכל זה מהגדלת הבית, דבמקום עשירות ליכא עניות. ואף על גב שהמלח היה של צבור, אם הביא היחיד ומלח, אינו מויק להקרבן ולא עבר כלל⁷³.

יז. כל כהן שאינו שוקל חוטא

הכל חייבין ליתן מחצית השקל לויים⁷⁴ וישראלים וגרים ועבדים משוחררים, ואפילו כהנים חייבים⁷⁵ ואין אומרים כיון שיתנו יש להם חלק בקרבנות צבור וא"כ איך אוכלין לחם הפנים והעומר ושתי הלחם הכתיב כל מנחת כהן כליל תהי' לא תאכל דיש חילוק בין מנחת יחיד למנחת צבור דמנחת צבור כיון שיש לכל ישראל חלק בה אף על גב שיש גם לכהנים חלק בה מ"מ נאכלת. אבל לא נשים⁷⁶ ולא עבדים ולא קטנים.

⁷² איסורי מזבח שם הלכה יג וחינוך שם.

⁷³ מנ"ח שם אות ז

⁷⁴

⁷⁵ ועי' בפיה"מ לרבנו אבות פ"ד סוף מ"ה דמשמע שפסק כבן בוכרי דכהנים פטורין וכ"מ קצת בפיה"מ כאן אבל בהלכה כאן חזר מזה

⁷⁶ דהוי מ"ע שהזמן גרמא דנשים פטורות שזמנה בניסן וי"א דזה לא מקרי מ"ע שהזמן גרמא אלא הטעם משום דכתיב ונתנו איש כופר נפשו איש ולא אשה. שקל הקודש שם מו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

